

Nauka Dwunastu Apostołów

Prolog

1. Nauczanie Pana [Jezusa Chrystusa przekazane] narodom przez dwunastu apostołów.

Rozdział I

Dwie drogi

Droga życia

1. Istnieją dwie drogi¹⁾: droga życia i droga śmierci, a różnica pomiędzy nimi jest bardzo duża. 2. Taka jest droga życia: po pierwsze, będziesz kochał Boga, który cię uczynił, po drugie, [będziesz kochał] bliźniego swego jak siebie samego. Wszystkiego zaś, czego nie chciałbyś by cię spotkało, tego drugiemu nie czyn. 3. Oto słowa tej nauki: Błogosławcie tych, którzy was przeklinają, módlcie się za waszych wrogów, poście za waszych prześladowców. Jaką bowiem łaskawość okazujecie, jeśli kochacie tych, którzy was kochają. Czyż poganie nie czynią podobnie? Wy zaś kochajcie tych, którzy was nienawidzą, a nie będziecie mieć wrogów. 4. Powstrzymujcie się od doczesnych, cielesnych pragnień. Kto by cię uderzył w prawy policzek, nadstaw i drugi, a będziesz doskonały. Jeśli ktoś zmuszałby ciebie do przejścia jednej mili, idź z nim dwie. Jeśli zabrałby ktoś twoją koszulę, oddaj mu również płaszcz. Jeśli ktoś zabrałby tobie cokolwiek, nie żądaj zwrotu, nawet gdybyś mógł to na nim wymusić. 5. Każdemu proszącemu daj, a nie żądaj zwrotu. Każdemu bowiem Ojciec chce dać z Jego daru łaski. Błogosławiony dający zgodnie z przykazaniem, taki jest niewinny. Biada zaś biorącemu, co prawda jeżeli ma rzeczywistą potrzebę, wtedy jest niewinny. Jeżeli jednak powodowany zachłannością wziął, otrzyma karę. Ku zawstydzeniu w ciemnicy zostanie wypytany o to co uczynił i nie wyjdzie stamtąd, aż odda wszystko, co do ostatniego grosza²⁾. 6. Powiedziano przecież o tym: "Niech potem twych rąk przesiąknie twa jałmużna, zanim upewnisz się, komu ją dać".

Rozdział II

1. Drugie zaś przykazanie tej nauki: 2. nie będziesz mordował³⁾, nie będziesz cudzołożył⁴⁾, nie będziesz gwałcił dzieci, nie będziesz dopuszczał się nierządu, nie będziesz kradł, nie będziesz używał magii, nie będziesz używał czarów, nie będziesz mordował dzieci w aborcji, ani narodzonych zabijał, nie będziesz pożądał tego co należy do bliźniego twego, 3. nie będziesz fałszywie przysięgał, nie będziesz składać fałszywego świadectwa⁵⁾, nie będziesz rzucał oszczerstw, nie będziesz chował urazy. 4. Nie będziesz niestały w myśleniu ani dwulicowy, albowiem dwulicowość jest śmiertelną pułapką. 5. Nie będą słowa

¹⁾ Mt 7:15

²⁾ dosłownie "kwardan" czyli czwarta część "asa", monety Starożytnego Rzymu. Mt 5:26.

³⁾ Wj 20:13.

⁴⁾ Wj 20:14.

⁵⁾ Wj 20:16.

twoje fałszywe, nie rzucone na wiatr, ale wypełnione działaniem. **6.** Nie będziesz chciwcem ani żdiercą ani hipokrytą ani człowiekiem złośliwym lub pysznym. Nie powieźmiesz złego postanowienia przeciw bliźniemu swemu. **7.** Nie będziesz nienawidził jakiegokolwiek człowieka, lecz jednych upomnisz, a o innych pomodlisz się, a pozostałych zaś będziesz kochać nad własną duszę.

Rozdział III

1. Dziecko me, uciekaj od wszelkiego zła i od czegokolwiek co go przypomina. **2.** Nie bądź skłonny do gniewu, gniew bowiem prowadzi do morderstwa, i nie bądź też nadgorliwy ani kłótniwy ani próżny, gdyż to prowadzi do [nienawiści i] zabójstwa. **3.** Dziecko moje, nie bądź pożądlivy, pożądanie prowadzi bowiem do rozpusty, i nie posługuj się wulgarnym językiem, nie bądź zarozumiały, z tego wszystkiego bowiem rodzą się cudzołóstwa. **4.** Dziecko moje, nie bądź przepowiadaczem przyszłości, ponieważ prowadzi to do bałwochwalstwa, i nie bądź też posługującym się zaklęciami ani czarami ani numerologią, i nie chciej widzieć ani słyszeć nic z tego wszystkiego, bowiem to prowadzi do bałwochwalstwa. **5.** Dziecko moje, nie bądź kłamcą, ponieważ prowadzi kłamstwo do kradzieży, i nie bądź chciwy ani pragnący próżnej chwały, to wszystko bowiem prowadzi do zachłanności i kradzieży. **6.** Dziecko moje, nie bądź wiecznie narzekającym, ponieważ prowadzi to do oczerniania, i nie bądź też arogancki ani podstępny, z bowiem rodzą się złośliwe obelgi. **7.** Bądź zaś łagodny, bo **łagodni odziedziczą ziemię**⁸⁾. **8.** Bądź cierpliwy, miłosierny, prostolinijny, spokojny, kochający i bojący się Słowa, posłusznym wszystkiemu co w nim usłyszałeś. **9.** Nie wywyższaj siebie samego i nie bądź zbyt pewnym siebie. Nie dotrzymuj towarzystwa wyniosłym, ale ze sprawiedliwymi i uniżonymi przebywaj. **10.** Nawet jeśli spotkają cię bolesne doświadczenia, przyjmij je jako wartościowe, wiedząc, że bez wiedzy Boga nic się nie dzieje.

Rozdział IV

1. Dziecko moje, przekazującemu ci Słowo Boga i napominającemu cię dniem i nocą, będziesz okazywał szacunek jak samemu Panu, gdzie bowiem ogłasza się Jego panowanie, tam jest i sam Pan. **2.** Szukaj zaś co dzień oblicza świętych, aby znaleźć wytnięcie w ich słowach. **3.** Nie czyn podziałów, żyj w pokoju na przekór walczącym. Sądząc sprawiedliwie, nie mając względu na osobę, upominaj za niewłaściwe postępowanie. **4.** Nie bądź chwiejny i pełen wątpliwości, czy stanie się to lub owo. **5.** Nie bądź chętnym do brania i nie wyciągaj pochopnie rąk, zaś w dawaniu się nie powstrzymuj. **6.** Jeśli jest to w twojej mocy, dasz zadośćuczynienie grzechów twych. **7.** Nie wahaj się dawać, a dając nie narzekaj. Poznasz bowiem, kto jest godzien dobrego wynagrodzenia. **8.** Nie odwracaj się od potrzebującego, miej udział w dawaniu wśród wszystkich twych braci. Nie mówcie też: to jest moje. Jeśli bowiem w nieśmiertelności jesteście uczestnikami, ileż bardziej w śmiertelności. **9.** Nie zapomnisz o karceniu swego syna i córki, ale od młodości będziesz nauczał ich bojaźni Boga. **10.** Nie rozkazuj twemu niewolnikowi lub służącej - a w

⁸⁾ Mt 5:5.

Bogu mających nadzieję - w goryczy swej, żeby nie przestali lękać się waszego wspólnego Boga. Bóg bowiem nie powołuje według tego co zewnętrzne, ale przez Ducha tych, których wcześniej wybrał. **11. Wy zaś niewolnicy, podporządkowani bądźcie waszym doczesnym panom⁹⁾**, podobnie jak Bogu, w uniżoności i bojaźni. **12.** Będziesz nienawidził wszelką hipokryzję i wszystko co nie podoba się Panu. **13.** Nie porzucisz przykazań Pańskich, ale strzeż co przyjąłeś, niczego nie dodając i niczego nie ujmując. **14.** W zgromadzeniu [Kościoła] wyznawać będziesz swe winy i nie zbliżysz się w swej modlitwie z nieczystym sumieniem; oto jest droga życia.

Rozdział V

Droga śmierci

1. Taka zaś jest droga śmierci: Po pierwsze wszelkie zło jest pełne przekleństwa jest, a są nimi: morderstwa, cudzołóstwa, pożądliwości, nierządy, kradzieże, bałwochwalstwa, magia, czary, grabieże, krzywoprzysięstwa, hipokryzje, nieszczerłość, oszustwo, pycha, gniew, arogancja, chciwość, posługiwanie się wulgarną mową, zazdrość, zuchwalstwo, wyniosłość, chępliwość. **2.** [Po drugie, przeklęci są wszyscy] prześladowcy dobra, nienawidzący prawdy, kochający kłamstwo, nie znający zapłaty sprawiedliwości, nie trzymający się dobra ani sądu sprawiedliwości, uważni nie w dobrym, lecz w złym, co daleko [są od] łagodności i cierpliwości, miłujący próżność, domagający się zemsty, nie współczujący biednym, krzywdziciele niewinnych, nie znający [Tego] Który ich uczynił, mordercy dzieci, dokonujący zniszczenia tego co ukształtował Bóg, którzy odwracają się [od] potrzebującego, dręczący uciśnionych, bogatych opiekunowie, ubogich bezprawni sędziowie, całkowicie pogrążeni w grzechu. Ratujcie się dzieci, od tych wszystkich.

Rozdział VI

Ostrzeżenie przed zwiedzeniem

1. Uważaj, aby nie zwiódł cię ktoś z drogi tej nauki, kiedy bez Boga cię naucza. **2.** Jeśli bowiem jesteś w stanie ponieść całe jarzmo Pana, będziesz doskonały. Jeśli zaś nie jesteś w stanie, zrób co jest w twojej mocy. **3.** Co zaś tyczy się jedzenia, spożywaj wszystko według swej możliwości. Uważaj jedynie na to co ofiarowane jest bożkom, gdyż pokarm ten jest uwielbieniem martwych bożków¹⁰⁾.

Rozdział VII

Funkcjonowanie Kościoła

O chrztach

1. Co zaś tyczy się chrztu, tak chrzczij: te wszystkie uprzednio powiedziawszy, chrzczij w imię Ojca i Syna i Świętego Ducha w wodzie żywej. **2.** Jeśli tylko zaś nie miałbyś wody żywej, w innej wodzie chrzczij.

⁹⁾ Kol 3:22.

¹⁰⁾ 1Kor 10:20

Jeśli zaś nie możesz chrzcić w zimnej to chrzczij w ciepłej. **3.** Jeśli nie miałbyś żadnej z nich, wylej wodę na głowę jego, trzy razy, w imię Ojca i Syna i Świętego Ducha. **4.** Przed chrztem, niech wcześniej pości chrzczący i chrzczony i również jeśli ktoś inny jest w stanie. Nakazuj zaś pościć chrzczonemu przedtem jeden lub dwa dni.

Rozdział VIII

o modlitwie i poście

1. Posty wasze niech nie będą jak u obłudników, poszczą bowiem drugiego dnia po sabacie i piątego, wy zaś poście czwartego oraz w dzień przygotowania. **2.** I nie módlcie się jak obłudnicy, ale jak rozkazał Pan w ewangelii Swej, tak módlcie się: **Ojcie nasz w Niebiosach, niech zostanie uświęcone imię Twe, niech przyjdzie Królestwo Twe, niech stanie się wola Twa jak w Niebie i na ziemi. Chleb nasz codzienny daj nam dzisiaj, i odpuść nam długi nasze, jak i my odpuszczamy dłużnikom naszym, i nie wprowadzaj nas w pokuszenie, ale wyratuj nas ze złego, albowiem Twoja jest moc i chwała na wieki¹¹⁾.** **3.** Trzy razy dziennie tak módlcie się.

Rozdział IX

o Wieczerzy Pańskiej

1. Co zaś tyczy się wieczerzy Pańskiej, tak się módlcie: **2.** Najpierw przy kielichu: „Dziękujemy Ci, Ojcie nasz, za świętą winorośl Dawida sługi Twego, co objawiłeś nam przez Jezusa sługę Twego. Tobie chwała na wieki.” **3.** Przy chlebie zaś: „Dziękujemy Ci, Ojcie nasz, za życie i poznanie, objawione nam przez Jezusa sługę Twego. Tobie chwała na wieki.” **4.** Tak samo jak był ten kawałek chleba rozproszony po górach i zebrany stał się w jedno, tak niech będzie zebrany w Twój Kościół z krańców ziemi w Twym Królestwie. Bo Twoja jest chwała i moc przez Jezusa Chrystusa na wieki wieków. **5.** Nikt zaś niech nie je i nie pije z kielicha dziękczynienia waszego, jak tylko ci, którzy ochrzczeni zostali w imię Pana, bowiem o tym powiedział Pan: **Nie dajcie świętego psom¹²⁾.**

Rozdział X

o modlitwach po Wieczerzy Pańskiej

1. Zaś po wieczerzy, kiedy nasycicie się, tak się módlcie: **2.** „Dziękujemy Ci, Ojcie Święty, za Twe święte imię, które zamieszkało w naszych sercach, przez poznanie i wiarę i nieśmiertelność, którą objawiłeś nam przez Jezusa, sługę Twego. Tobie chwała na wieki wieków. **3.** Ty Panie Wszechmogący, stworzyłeś wszystko ze względu na imię Swoje, pokarm i napój dałeś ludziom, aby się radowali, aby Tobie dziękowali. Nam zaś dałeś pokarm i napój duchowy i życie wieczne przez Jezusa sługę Twego. **4.** Przede wszystkim dziękujemy za Twą potęgę, Tobie chwała na wieki wieków. **5.** Pamiętaj Panie

¹¹⁾ Mt 6:9-13.

¹²⁾ Mt 7:6.

o Twoim Kościele, uratuj go od wszelkiego zła i uczyn go doskonałym w miłości Twojej i zgromadź go zewsząd i uczyn świętym w Twym Królestwie, co przygotowałeś mu, bo Twoja jest moc i chwała na wieki wieków. 6. Niech przyjdzie Twoja łaska, a niech przeminie świat ten. Hosanna Bogu Dawidowemu, każdy kto jest święty niech przyjdzie, a jeśli nie, niech się nawróci. Przyjdź Panie! Amen.” 7. Prorokom jednak pozwólcie modlić się wedle ich uznania.

Mirra

8. Po użyciu mirry¹³⁾, tak się módlcie: 9. „Dziękujemy Ci, Ojczy nasz Święty, za mirrę, co objawiłeś nam przez Jezusa sługę Twego. Tobie niech będzie chwała na wieki wieków. Amen.”

Rozdział XI

o prawdziwych i fałszywych wysłannikach i prorokach

1. Jeśli ktokolwiek przyszedłby do was, aby nauczać o tym co od początku wiecie — przyjmijcie go. 2. Jeśli zaś zmieniałby nauczanie w kierunku rozluźnienia nauki, **nie słuchajcie go**¹⁴⁾. Jeśli zaś nauczałby ku pomnożeniu sprawiedliwości i poznania Pana, takiego przyjmijcie jak samego Pana. 3. Co zaś tyczy się wysłanników i proroków, według postanowienia ewangelii tak uczynicie: 4. Każdy wysłannik przychodzący do was niech będzie przyjęty jak sam Pan. 5. Nie pozostanie on dłużej niż jeden dzień, a jeśli jest taka potrzeba, i drugi. Jednakże, jeśli pozostałby na trzeci dzień, to jest to fałszywy prorok. 6. Wychodząc zaś wysłannik nic nie weźmie oprócz chleba, który starczy mu do następnej nocy. Jeśli zaś prosiłby o pieniądze, jest to fałszywy prorok. 7. A każdego proroka mówiącego w Duchu, nie będziecie wystawiali na próbę ani wątpili. **Każdy bowiem grzech będzie odpuszczony, ten zaś grzech nie będzie odpuszczony**¹⁵⁾. 8. Nie każdy zaś mówiący w Duchu prorokiem jest, ale tylko ten z charakterem na podobieństwo Pana. Zatem z charakteru zostanie poznany zarówno fałszywy jak i prawdziwy prorok. 9. A każdy prorok nakazujący zastawić stół powołując się na Ducha Świętego, nie będzie jadł z niego, jeśli zaś je, ten jest fałszywym prorokiem. 10. Każdy zaś prorok nauczający prawdy, jeśli nie czyni tego czego naucza, ten jest fałszywym prorokiem. 11. Każdy zaś prorok wypróbowany, prawdziwy, ale czyniący potajemnie rzeczy światowe, bez wiedzy Kościoła, nie nauczający zaś czynić, jak on czyni, nie zostanie przez was osądzony. Z Bogiem bowiem ma sąd. W ten sam sposób bowiem czynili i starożytni prorocy. 12. Kto zaś powiedziałby powołując się na Ducha Świętego: Daj mi srebra lub czegoś w tym rodzaju, nie usłuchajcie go. Jeśli zaś prosiłby o coś dla innych, będących w potrzebie, dajcie mu, a niech nikt go nie osądza.

¹³⁾ Br. Mus. Or. 9271 - wiersz 8 i 9 stanowi koptyjski fragment dotyczący maści.

¹⁴⁾ 2J 1:10.

¹⁵⁾ Mt 12:32.

Rozdział XII

o przechodniach

1. Każdy zaś przychodzący do was w imieniu Pana niech będzie przyjęty, ale poddawszy go próbie poznajcie, rozróżniacie bowiem między tym co prawe, a tym co lewe. 2. Jeśli rzeczywiście przybysz jest przechodniem, pomóżcie mu na ile jesteście w stanie. Nie pozostanie zaś u was góra dwa lub trzy dni, jeśli byłaby taka potrzeba. 3. Jeśli zaś chce u was osiąść, rzemieślnikiem będąc, niech pracuje i niech je. 4. Jeśli zaś nie ma zawodu, według zrozumienia waszego zawczasu rozważajcie by chrześcijanin nie był bezczynny, nic nie robiąc. 5. Jeśli zaś nie chce tak czynić, znaczy to, że kupczy on Chrystusem. Uważajcie na takich ludzi.

Rozdział XIII

o pierwocinach

1. Każdy zaś prorok prawdziwy chcący osiąść u was godny jest wyżywienia swojego. 2. Podobnie prawdziwy nauczyciel jest godny, tak samo jak robotnik, wyżywienia swego¹⁶⁾. 3. Każdy więc pierwocinę plonów z tłoczni winnej i klepiska, wołów i owiec, wzięwszy dasz prorokom. Oni bowiem są arcykapłanami waszymi. 4. Jeśli zaś nie macie proroka, dajcie biednym. 5. Jeśli chleb robiłbyś, pierwocinę wzięwszy, daj według przykazania. 6. Podobnie dzban wina lub oliwy otworzywszy, pierwocinę wzięwszy, daj prorokom. 7. Ze srebra zaś i szaty i każdej własności wzięwszy pierwocinę, cokolwiek ci wydawałoby się dobre daj według przykazania.

Rozdział XIV

o dniu Pańskim

1. Dnia Pańskiego¹⁷⁾zaś dla Pana zostawszy zebrani, złamcie chleb i dziękujcie, przedtem wyznawszy upadki wasze, żeby wasza ofiara była czysta. 2. Każdy zaś mający spór ze swoim bliźnim, niech nie zbiera się z wami, dopóki nie pogodzi się, aby nie byłaby zanieczyszczona wasza ofiara. 3. O tym bowiem jest powiedziane przez Pana: **W każdym miejscu i czasie przynosić mi będziecie ofiarę czystą. Dlatego, że jestem Wielkim Królem, mówi Pan, a imię Me, niezwykle jest wśród narodów**¹⁸⁾.

Rozdział XV

o szacunku dla przewodników i dyscyplinie kościelnej

1. Wybierajcie więc sobie przewodników i sług godnych Pana. Niech będą mężami pokornymi i nie chciwymi, a szczerymi, prawymi i wypróbowanymi, gdyż wam służąc, usługują prorokom i nauczycielom. 2. Więc nie lekceważcie ich, oni bowiem powinni być cenieni przez was na równi z prorokami i nauczycielami. 3. Napominajcie zaś siebie nawzajem nie w gniewie, ale w pokoju, jak macie

¹⁶⁾ 1Tm 5:18.

¹⁷⁾ zapewne "w dzień Pański" czyli w niedzielę.

¹⁸⁾ Mt 1:11-14.

zaisane w ewangelii, a z każdym, który grzeszyłby przeciwko bliźniemu, nie rozmawiajcie i nie słuchajcie go, dopóki by nie zmienił myślenia i nie nawrócił się. **4.** Zaś śluby, modlitwy, jałmużny i wszystkie wasze uczynki tak wypełniajcie, jak macie opisane w ewangelii naszego Pana.

Rozdział XVI

o gotowości na przyjście Pana

1. Czuwajcie za życia waszego. Lamy wasze niech nie będą zgaszone, a biodra wasze nie omdlałe, ale bądźcie gotowi. **Nie bowiem znacie godziny**¹⁹⁾, w której Pan wasz przychodzi. **2.** Często zaś bywajcie zebrani, szukając tego co jest odpowiednie dla dusz waszych. Nie okaże się bowiem korzystny cały czas waszej waszej wiary, jeżeli w tej ostatniej porze nie będziecie gotowi. **3.** Bowiem w dniach ostatnich, namnoży się fałszywych proroków, a powodując zepsucie, owce przemienią się w wilki, a miłość obróci się w nienawiść²¹⁾. **4.** Wzrośnie bezprawie²²⁾, znienawidzą siebie nawzajem²³⁾ i prześladować was będą i wsadzać do więzień, i wtedy objawi się zwodziciel świata jako Syn Boga, a uczyni znaki i cuda i ziemia wydana zostanie w jego ręce, czyniąc bezprawie, którego nie było od wieków. **5.** Wówczas wypróbowana będzie ludzkość w ogniu próby, a wielu doprowadzonych do potknięcia, zostanie zniszczonych, zaś ci, którzy wytrwają w wierze swojej, zostaną przez nią uratowani od przekleństwa²⁵⁾. **6.** I wtedy ukażą się znaki prawdy. Najpierw znak otwarcia w niebie, następnie znak dźwięku trąby i trzeci powstanie martwych²⁶⁾. **7.** Nie wszystkich zaś, lecz jak zostało powiedziane: **Przyjdzie Pan i wszyscy święci z Nim**²⁷⁾. **8.** Wtedy zobaczy świat Pana **przychodzącego na obłokach nieba**²⁸⁾.

LPD - Nowodworski Dosłowny Przekład Didache. Copyright © 2023 [Krzysztof Radzimski](#).
Released under the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](#).

¹⁹⁾ Mt 25:13.

²¹⁾ Mt 24:24, Mk 13:22.

²²⁾ Mt 24:12.

²³⁾ Mt 24:10.

²⁵⁾ Rz 9:33.

²⁶⁾ 1Tes 4:16.

²⁷⁾ Jud 1:14, Mt 16:27.

²⁸⁾ Mt 26:64.